SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

Asiantuntijalausunto

31.10.2022

VN/621/2022
VN/621/2022-STM-35

HE 209/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi jätelain muuttamisesta - Asiantuntijalausunto

Eduskunnan ympäristövaliokunta on pyytänyt sosiaali- ja terveysministeriöltä asiantuntijaa kuultavaksi liittyen hallituksen esityksestä jätelain muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan Sanna Marinin hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti, että kunnallisen jätehuollon toimijan ulosmyyntiraja pidetään 10 prosentissa myös 1.1.2030 alkaen. Ehdotusta kunnallisen jätehuollon toimijan ulosmyyntirajan pitämiseksi 10 prosentissa myös 1.1.2030 jälkeen on perusteltu Kilpailu- ja Kuluttajaviraston teettämällä selvityksellä.

Esityksessä ehdotetaan myös sosiaali- ja terveydenhuoltoa (SOTE) sekä pelastustoimea (PELA) koskevaan uudistukseen liittyvän siirtymäsäännöksen lisäämistä jätelakiin, jotta hyvinvointialueet voivat järjestäytyessään keskittyä tärkeimpään tehtäväänsä eli sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseen. Tämän vuoksi STM piti ehdottoman tärkeänä em. siirtymäsäännöstä.

Karkeasti ottaen puolet SOTE/PELA-alueiden kiinteistöissä vuosittain 50 000 tonnista syntyvästä jätteestä on kierrätykseen kelpaamatonta. Tästä kierrätykseen kelpaamattomasta jätteestä on huolehdittava polttamalla ne; pieni osa terveydenhuollolle ominaisista tai niissä syntyvistä vaarallisista, biologisista ja/tai tartunnanvaarallisista jätteistä pitäisi voida syöttää arinapolttolaitoksissa erillissyöttönä. Kaikilla hyvinvointialueilla ei ole mahdollisuutta tukeutua erillissyöttöä tarjoaviin palveluntarjoajiin tai edes lainkaan arinapolttopalveluja tarjoaviin toimijoihin. Kainuusta Keski-Suomen kautta Etelä-Savoon ulottuvalla noin miljoonan ihmisen alueella ei ole arinapolttolaitosta, joten terveydenhuollon on suureksi osaksi tukeuduttava tällä alueella muun Suomen palvelutarjontaan, kun tällä alueella sijaitsevien hyvinvointialueiden kierrätykseen kelpaamattomia jätteitä hyödynnetään tai ne tuhotaan polttamalla.

Tampereen ja Riihimäen arinapolttolaitoksissa on erillissyöttömahdollisuus vaarallisille ja tartunnanvaarallisille jätteille. Vantaan Energian lähinnä teollisuusjätteille tarkoitettu uusi jätteenpolttolaitos ottaa vastaan terveydenhuollolle ominaisia jätteitä. Vantaan Energialla on myös tarkoitus rakentaa pieni uusi kattila vaarallisille jätteille kuten lääkejätteille. Sosiaali- ja terveysministeriö on pitkin 2000-lukua tähdentänyt polttolaitosten merkitystä ei vain SOTE-toimijoiden tarpeiden vaan myös kokonaisturvallisuuden näkökulmasta. Osa terveydenhuollolle ominaisista jätteistä on jouduttu perinteisesti tuhoamaan ilman termistä hyödyntämistä. Jätteiden terminen tuhoamislaitos sijaitsee Riihimäellä (Ekokem).

Kilpailu- ja Kuluttajaviraston selvityksen käytännössä ainoa tarkastelukulma oli optimoida kunnallisen jätehuollon toimijan ulosmyyntirajaa siten, että EU:n sitoviin erittäin korkeisiin kierrätystavoitteisiin voitaisiin päästä. Sosiaali- ja terveysministeriö piti po. hallituksen luonnoksesta antamassaan

Postiosoite **Postadress** **Postal Address**	**Käyntiosoite** **Besöksadress** **Office**	**Puhelin** **Telefon** **Telephone**	**Faksi** **Fax** **Fax**	**s-posti, internet** **e-post, internet** **e-mail, internet**
Sosiaali- ja terveysministeriö				
PL 33 00023 Valtioneuvosto	Meritullinkatu 8 Helsinki	0295 16001 +358 295 16001	02951 63415 +358 2951 63415	kirjaamo.stm@gov.fi stm.fi

lausunnossaan ongelmana, että sille tärkeän turvallisuutta edistävän jätteenpolttolaitostarjonnan riittävyyttä ja oikeanlaista ohjausta ei ole lähtökohtaisesti otettu huomioon ja että polttopalveluiden saannissa voi paikoin olla puutteita.

Sosiaali- ja terveysministeriö tähdensi em. lausunnossaan, että on tärkeää, että hyvinvointialueiden jätehuollon järjestämisen kannalta muodostuisi toimiva ohjausjärjestelmä, jossa paikalliset vahvuudet ja resurssit olisivat myös hyödynnettävissä siten, että esimerkiksi kilpailutusten myötä jätteiden siirtokuljetukset eivät venyisi turhan pitkiksi tai että alhaisen markkinaehtoisen ulosmyyntirajan vuoksi jouduttaisiin julkisen vallan SOTE-jätteitä kuljettamaan poltettavaksi ulkomaille esimerkiksi Viroon tai Ruotsiin.

Sosiaali- ja terveysministeriö esitti em. lausunnossaan, että ympäristöministeriössä tarkasteltaisiin kunnallisen jätehuoltotoimijan ulosmyyntirajan nostoa esimerkiksi määräaikaisesti nykyisestä kymmenestä prosentista. Tällä voitaisiin varmistaa alkuvaiheessa hyvinvointialueiden tarvitsemat kohtuuhintaiset riittävätarinapolttopalvelut. Tämä ulosmyyntiraja voi maksimissaan sitovan EU-lainsäädännön mukaan olla 20 prosenttia.

Lääkintöneuvos Mikko Paunio

Jakelu Ympäristövaliokunta, eduskunta
Ympäristövaliokunta, eduskunta, Marja Ekroos

Osastopäälliköt Taneli Puumalainen, Kari Hakari ja Eveliina Pöyhönen

VN/621/2022-STM-35

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons:

Paunio Mikko 912100921

2022-11-07